

Els palíndroms

Daniel Ruiz-Trillo

Des de fa molts segles, la gent juga amb les paraules, als Països Catalans i arreu del món. Hi ha un munt de llibres, guies, diccionaris i enciclopèdies que en parlen. De fet, en els darrers vint anys ha esdevingut gairebé una ciència, tota una manera de viure, àdhuc de comunicar-se. Dins els jocs lingüístics, els que sovintegen més són els jocs de paraules, com ara els dobles sentits, els palíndroms, els anagrames, els acròstics, els pentavocàlics, etc. En català, un dels mestres ludolingüistes capdavanters a l'hora d'acostar els jocs verbals a la gent és Màrius Serra. En aquesta secció, parlarem d'un joc cada vegada i n'anirem veient les possibilitats didàctiques i pedagògiques, sobretot de cara a ajudar els mestres i els ensenyants de català i tothom qui vulgui aprendre la nostra llengua.

Els palíndroms, font de plaer

Un palíndrom és un capicua, és a dir, una paraula, frase o sintagma que es pot llegir tant de dreta a esquerra com d'esquerra a dreta, i que hi diu el mateix. Vegem-ne alguns exemples:

- *Català a l'atac*
- *Tot*
- *Adoben, neboda*
- *La ruta natural*
- *La col local*
- *Té tara, baratet*
- *Inútil elit uní*
- *L'edifici fidel*
- *Suaus*

Com a exemples, són curiosos, perquè la gent hi pot trobar un sentit, malgrat que potser a vegades no en té cap. Això fa dels capicues una immensa font de plaer, justament perquè no serveixen per a res ni són útils, sinó que senzillament s'empren per a jugar amb la llengua, res més.

El palíndrom a l'aula

Una de les maneres més brillants de seduir l'alumnat i de fer-li estimar el llenguatge i, per tant, la llengua és la d'introduir cada dia un capicua a l'aula. Primer, l'escrius a la pissarra i expliques que és capicua,

l'ensenyes i que tothom ho vegi i que quedi clar. Un cop ja els tens guanyats, en pots ensenyar un de diferent a cada sessió i relacionar-lo amb un conte o amb una anècdota. Segurament crearàs un ambient distès que farà més fàcil la classe i la unió i la cohesió entre tots els seus membres, i alhora els desvetllaràs l'interès per la llengua. A partir d'aquí, l'alumnat també en pot cercar, individualment o per grups, i també els poden relacionar amb un petit relat. Un possible tercer pas, molt adient per a cursos de nivell avançat, seria fer una llista de paraules monosíl·labes que siguin capicua, com ara:

- *nan*
- *tot*
- *mam*
- *nen*
- *rar*
- *pop*
- *cuc*

Els noms de l'alumnat

Després d'haver introduït els palíndroms a classe i de regalar-ne un cada setmana, ja pots anar a més enllà i demanar entre l'alumnat si algú té cap nom o cognom —o coneix ningú que en tingui— que sigui capicua. De ben segur, a classe hi haurà algú que en tindrà un, com ara:

- *Anna*
- *Pep*
- *Bob*
- *Otto*

També en pots demanar, cercar o crear amb noms i cognoms, tant de reals com d'imaginariis, a vegades barrejant el nom d'un amb el cognom d'un altre: *Noel León, Ramon Omar...* Si vols, pots aprofitar-ho per a demanar noms palindròmics d'alguna persona famosa, com ara la ballarina Sara Baras.

Menú palindròmic

Un nivell més avançat seria el d'encoratjar els alumnes a fer murals, cartells o blogs o padlets digitals amb palíndroms, amb diverses activitats al

voltant del tema. Un exercici reeixit sempre que l'hefet és el de crear un menú de restaurant que contingui només plats palindròmics, com ara:

- *Nero Loren*
- *O coco o coco*
- *Arròs a la sorra*
- *Sugus*
- *Llet al clatell*

A part de fer-los venir salivera, és una bona manera de fer-los riure, perquè poden sortir plats molt divertits, integrats en una cuina ben peculiar.

Relat palindròmic

Un nivell encara més avançat seria fer-los escriure un relat que contingui un mínim de deu o cinc paraules capicua, a partir dels quals ells han de bastir una història que tingui sentit i que alhora tingui com a eix vertebrador aquests mots palindròmics. Aquests contes poden ser presentats al concurs de Sant Jordi

de l'escola o bé poden ser penjats al web de l'institut o al blog de l'assignatura, encara que siguin només alguns de triats pel mestre.

Ets un gran palindromista?

També pots proposar de crear carnets —o currículums— de palindromista, és a dir, de fans dels capicues. Aleshores, ells s'inventen personatges «frickies» que podrien formar part d'aquesta gran comunitat. Per exemple, un tal *Pep* que té un cotxe *Civic*, que gasta el *mínim*, que és soci del gimnàs *my gym*, que tothora menja *Sugus* i que té una mútua anomenada *Axa*, una filla que es diu *Anna* i un gos que es diu *Otto*.**l**

Palíndrom

PREMI LLENGUA NACIONAL 2021

QUART PREMI LLENGUA NACIONAL 2021

Uns guardons per a reconèixer projectes empresarials d'arreu dels Països Catalans compromesos amb el català i amb el bon ús de la llengua.

Presentació de candidatures:
del 20 de setembre al 31 d'octubre del 2021

Lliurament del premi:
18 de novembre del 2021 - Centre Sant Pere
C. Sant Pere més Alt, 25 - 08003 Barcelona
(si la situació sanitària ho permet)

Consulteu-ne les bases a:
www.llenguanacional.cat/premi

Llengua Nacional

**Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura**

f t i @LlenguaNacional
info@llenguanacional.cat
www.llenguanacional.cat